

خلاصه درس ۱۷ - مطالعات اجتماعی پایه هشتم (ویژگی‌های طبیعی آسیا)

موقعیت و وسعت آسیا

قاره پهناور آسیا، از قطب شمال تا جنوب مدار استوا امتداد یافته است. بخش اعظم قاره آسیا در **نیمکره شمالی** قرار گرفته است. آسیا، **وسیع‌ترین** قاره جهان است.

اقیانوس‌های اطراف آسیا:

اقیانوس منجمد شمالی در شمال

اقیانوس آرام در مشرق

اقیانوس هند در جنوب

قاره آسیا توسط **تنگه برینگ** از **امریکای شمالی**

از طریق **کانال سوئز** از **افریقا**

و از طریق **رشته کوه اورال** از **اروپا** جدا می‌شود.

اوراسیا: در بین قاره‌های جهان تنها دو قاره **اروپا** و **آسیا** به هم چسبیده‌اند.

به همین دلیل، بعضی از جغرافی‌دانان دو قاره **اروپا** و **آسیا** را یک قاره دانسته و آن را «اوراسیا» نامیده‌اند.

ناهمواری‌ها (اشکال زمین)

سرزمین‌های پست

از آبرفت رودهای پر آب آسیا، جلگه‌های پهناوری ایجاد شده است:

- ❖ جلگه سبیری (رود ینی سئی)
- ❖ جلگه سند و گنگ (رودهای سند و گنگ)
- ❖ جلگه چین (رود یانگ تسه کیانگ)

رودهای گنگ و سند از رشته کوه‌های هیمالیا سرچشمه می‌گیرند- جلگه پهناور این رودها شمال هند، بخش وسیعی از کشور پاکستان و بنگلادش را در بر می‌گیرد.

دلته چگونه بوجود می‌آید؟

گاهی رودها، آبرفت‌ها را در مصب (دهانه) خود انباشته می‌کنند و از انباشته شدن آبرفت‌ها در دهانه رودها، سرزمین‌های مثلث شکلی به وجود می‌آید که به آنها **دلته** (Δ) می‌گویند.

- ❖ دلتاها زمین‌های مناسبی برای **کشاورزی** هستند.
- ❖ دلتاها **جمعیت زیادی** را در خود جای داده‌اند.
- ❖ ساکنان دلتاها همواره با خطراتی مانند: **طوفان‌های دریایی** - **سیلاب** - **طغیان رود** روبرو هستند.
- ❖ **دلتای بنگال** از آبرفت رودهای **گنگ و براهماپوترا** به وجود آمده است.

مجمع الجزایر آتشفشانی آسیا

در شرق و جنوب شرقی آسیا کناره‌های اقیانوس آرام دیده می‌شوند.

- مجمع الجزایر **ژاپن و فیلیپین** در شرق آسیا
 - مجمع الجزایر آتشفشانی **اندونزی** در جنوب شرقی آسیا در آب‌های اقیانوس آرام
- در این مناطق **زمین لرزه** بسیار رخ می‌دهد.

فلات‌های بلند و کوه‌های مرتفع

فلات‌های بلند آسیا (**آناتولی، ایران، تبت** و **مغولستان**) از **غرب** به **شرق** کشیده شده‌اند.

قله اورست بلندترین قله جهان (۸۸۴۸ متر) در رشته کوه هیمالیا در فلات تبت واقع است. که به آن **بام دنیا** لقب داده‌اند.

کشورهای شرق و جنوب شرقی آسیا همواره در معرض خطراتی

مانند: **بلاای طبیعی (زمین لرزه، سونامی و فعال شدن کوه‌های آتشفشانی)** قرار دارند.

آب و هوای آسیا - (دما و بارش)

در قاره آسیا به دلیل گستردگی زیاد که از قطب شمال تا مدار استوا امتداد یافته است دما و بارش متفاوت است.

- ❖ هوای سرد در سرزمین‌های مجاور قطب شمال در سیبری
- ❖ آب و هوای قاره‌ای در بخش‌های داخلی و مرکزی آسیا
- ❖ آب و هوای گرم در سرزمین‌های مجاور دریاها از دریای سرخ تا جزیره تایوان در شرق چین.

ویژگی آب و هوای قاره ای یا برّی: زمستان‌های بسیار سرد - تابستان‌های گرم و خشک

آسیای خشک

آسیای خشک،

سرزمین‌های غربی و جنوب غربی آسیا

آسیای خشک محسوب می شود.

سرزمین‌های خشک آسیا:

عربستان - داخل فلات آناتولی - نواحی

داخلی فلات ایران - آسیای مرکزی

بویژه بیابان گبی در مغولستان

چرا سرزمین‌های غربی، جنوب غربی و نواحی

داخلی آسیا خشک هستند؟

به دلیل دوری از دریاها و رشته کوه‌های

بلندی که اطراف آنها قرار گرفته‌اند که

مانع ورود رطوبت به این نواحی می شوند.

آسیای مرطوب

آسیای مرطوب (سبز): به سرزمین‌های مشرق،

جنوب و جنوب شرقی آسیا که در معرض بادهای

موسمی (مونسون) قرار دارند آسیای سبز گفته

می شود.

شروع فعالیت بادهای موسمی آسیا:

در اواخر بهار و فصل تابستان از اقیانوس‌ها به

سمت خشکی می وزند.

اثرات مثبت و منفی بادهای موسمی بر زندگی روستایی و

کشاورزی مردم منطقه:

اثر مثبت: رونق زندگی روستایی و فعالیت‌های

کشاورزی به این باران‌ها بستگی دارد.

اثر منفی: بارش نامنظم موجب خسارت کشاورزان و

ریزش فراوان آن موجب طغیان رودخانه‌ها و بروز سیل

می شود.